

İHTİLAFIN NEDENLERİ

11 Kasım 1968'deki 3. Büyük Kongre'de yapılan konuşmanın Ant dergisindeki özeti.

Bu tartışmalar, eylül sonunda hürriyetçi sosyalizm meselesinden çıktı. Acaba partide hürriyetten yana olmayan kimseler vardı da, onun için mi çıktı bu mesele? Sayın başkanımız, kongreyi açış konuşmasında da belirtti, “sosyalizmin özünde hürriyet vardır” dedi. Aynı kanaate iştirak ediyorum. Onun için, sosyalizmin özünü aça aça, izah ede ede halka anlatmak lazımdır. Ama bilimsel sosyalist isek, bunu bilimsel sosyalizm açısından anlatmamız gerekir.

Partinin belli bir döneminde, birdenbire bu hürriyetçi sosyalizm meselesi üzerine fazla basılırsa, sanki parti şimdiye kadar hürriyetçi, demokratik sosyalizme taraftar değilmiş de, buna herhangi bir sebeple ihtiyaç duymuş gibi bir kanaat yaratır. Nitekim etkisi böyle oldu. Sanki TİP içinde “tepeden inmece, hürriyet düşmanı” kimseler varmış gibi göstermek yoluna gittiler.

Sosyalist kamptaki rejimler ve iktidarlar için, onların çizgisindeki bazı batılı partiler için özgürlük meselesi, siyasi demokrasi meselesi, günün en canlı meselesi olabilir. TİP ise, gerek tüzük ve programı ile, gerek terkibi ve sekiz yıllık çalışmaları ile baştan beri tamamen aynı nitelikte bir parti olarak kurulmuştur. Biz, ilk kurulduğumuz günden bu yana daima demokratik sosyalizmi gerçekleştireceğimizi, anayasa çerçevesinde seçim yoluyla iktidara gelip seçimleri kaybedersek iktidardan çekileceğimizi devamlı surette tekrarladık. Hiçbir zaman bizde hürriyetçi olmayan bir sosyalizm anlayışı şu veya bu şekilde ileri sürülmedi. Diğer sosyalist âlemde olan olaylar elbette bizi de ilgilendirir. Olaylar karşısında kendi açımızdan tahlilimizi yaparak, hükmümüzü veririz. Ama mesele orada kalır.

Özgürlük meselesinde dikkat edilecek başka bir şey bugün için mevcut olan meselelerle, sosyalizmin çok ileri safhalarında özgürlüğün ne olacağı meselesini birbirinden ayırmaktır. Bu konu ile çok ilgileniyorsak araştırmalar yapar, eserler koyarız. Ama nesiller sonrasının meselesini getirip de, ilçe kongrelerinde, sohbet kongrelerinde tartışmanın bir anlamı yoktur. Fikir karışıklığı doğurmaktan başka bir yarar sağlamaz. Bizim için mesele, anayasa çerçevesi içinde hakların ele alınması, halka benimsetilmesi, iktidara geldiğimiz zaman bu hak ve hürriyetlerin kâğıt üstünde kalmadan halkın yaşantısında gerçekleştirilmesi meselesidir.

Bilimsellik meselesine gelince, genel başkanın görüşlerinden bazı noktalarda ayrılıyorum. Kongreyi açış konuşmasında da belirtti. Bilimsel sosyalizm metod olarak bilimseldir. Buna katılıyorum. Ama bence, bunun ötesinde de bir bilimsellik vardır. Bu bilimsel sosyalist metodun yüz yıldır uygulanması ve bu metodla yapılan incelemeler, araştırmalar ve uygulamalar neticesinde, toplumun gelişme kanunları konusunda bazı doğrular da bilimsel hakikatler olarak kabul edilmektedir. Buna karşılık, “bilimsel sosyalizm adına ortaya konmuş öyle sorular var ki, sonradan doğru olma-

dığı anlaşılmalıdır” denilebilir. Evet öyledir. Hala sosyal bilimlerde mutlak doğruluk daha azdır. Ama eyleme geçebilmek için, bir harekette bulunabilmek için, ihtirazi kayıtlar koyduktan sonra, “Bugünkü bilgimiz seviyesinde, ileride bu bilgimizin seviyesinin değineceği, hatta bir kısmının doğru olmayacağı göz önüne alınarak, şunlar şunlar bilimsel hakikatlerdir.” demek sorundayız. Yoksa faaliyete geçemeyiz.

Bilimsellik meselesi ile sosyalizmin tek veya çeşitli oluşu meselesi birbirine bağlıdır. Sosyalizm tektir ve tektir. Toplumların gelişmesinde olaylar arasında zorunlu ve genel, evrensel sebep-netice münasebetleri vardır. Bu zorunlu ve evrensel sebep-netice münasebetlerine, ilmi kanunlar denir. “Sosyalizm tektir” diyoruz, yani toplumların kendi tarihlerinden doğma farklarından gelen çeşitlenmeler ne olursa olsun, temelde bütün toplumların gelişimi bir takım zorunlu sebep-netice münasebetlerine dayanır. Bunu sağlam olarak ortaya koymazsak, o zaman çeşitlilik bahsinde ne yapacağımızı bilemeyiz. Çünkü çeşitlilikleri birbirinden ayırırken, onların da ortak noktalarına dayanmak zorundayız. Bu çeşitlilik içinde dahi ikinci derecede ortak ve zorunlu bağlar vardır.

Partinin çalışmalarına ve teşkilatlanma meselelerine gelince, organların mutlaka muntazam çalışması gerekir. Maalesef son yılbaşından beri, hele yaz aylarında yürütme kurulu muntazam toplanamamıştır. Eğer yürütme kurulu muntazam toplanırdı, aradaki bu fikir ayrılıkları bu kadar keskin hale gelmezdi. Her hafta toplanan bir kurulda meseleler konuşularak mutlaka bir ortak çizgiye varılabilirdi.

Halkımıza programımızı, tüzüğümüzü anlatabilmek için mutlaka bilinçli, sosyalizmi bilen, faal, militan bir parti teşkilat kadrosuna ihtiyacımız vardır. Böyle bir teşkilat olmadan, sadece mitinglerde, radyo konuşmalarında sosyalist bilinç emekçi kitlelere ulaştırılamaz. Parti şimdiye kadar genişlemesine büyümüştür. Maalesef bütün teşkilatımızın çok iyi ve çok sağlam kurulduğunu iddia edemiyoruz. Bence parti öyle bir döneme gelmiştir ki, bundan sonra bu genişleme saikinde gelişen büyümeyi derinlemesine geliştirmek lazımdır. Bunun için de parti teşkilatının eğitime, bilinçlendirilmesine, militan bir kadro haline getirilmesine çok önem vermek lazımdır. Böyle bir kadroyu atlayarak merkezden doğrudan doğruya kitlelere inmek imkânı yoktur.

Pratik eyleme girmiş bir parti elbette hareketi başarılı surette yürütebilmek için mahalli, milli farkları, özellikleri, üst yapı etkilerini dikkate alacaktır. Bir vatandaş alevi olduğu için kendisinin horlandığına, ezildiğine kani ise evvela bu sorusuna cevap vermeden toprak meselesini, sömürü meselesini anlatırsanız, bir şey elde edemezsiniz. Ancak bunu sadece hissi yoldan yapar ve vaad şeklinde söylersek diğer partiler gibi vaadler yapmaktan öteye gidemeyiz, üst yapı meselesini anlatırken vatandaşlara hem kendisini derdinden kurtaracağımızı söyleyeceğiz, hem de bu derdinin nasıl sınıf meselesine bağlandığını, bozuk düzene bağlandığını göstereceğiz. Aradaki bağlantıyı kuracağız. Kitleleri, üst yapı meselelerinden hareket ederek alt yapıya bağlamak suretiyle sınıf bilincine vardıracağız.

Oy meselesine gelince, biz bir sosyaliste yakışır şekilde oy toplamak peşindeyiz. Oy avcılığını reddediyoruz. Halkın hislerine hitap ederek oy toplamak, oy avcılığıdır. Biz, halkı örgütleyerek, onun bilinçli oylarıyla iktidara gelmeliyiz.

Sayın Aybar'ı biz uyarmağa çalıştık. Eylül sonundaki genel yönetim kurulunda

bu sosyalizm ve özgürlük tartışmasının iki gün sürmüş olmasının ve oylamada sadece sekiz oy alabilmiş olmasının genel başkanı uyarılmış olması gerekirdi. Fakat bu tartışma organ tarafından karara bağlanmadan Sayın Aybar konuşmalarına devam etti. Özel uyarmaları da dikkate almadı. Ben beklerdim ki, kendi fikirlerinin tamamen doğru olduğuna kani olsa bile, “Ben doğruluğuna kani olduğum fikirleri en yakın mesai arkadaşım olan genel sekretere anlatmamışsam, Sadun Aren’e anlatmamışsam, kafalarda birtakım sorular doğmuşsa, teşkilatta bir takım münakaşalar yapar, bu konuşmaları keseyim, bu meseleyi merkez, yürütme kuruluna getirip önce kendi arkadaşlarımı ikna edeyim” desin... Bir lider ne kadar büyük ve güçlü olursa olsun, kendi görüşlerini doğrudan doğruya kamuoyuna açıklamadan önce yetkili organlara getirip tartışma konusu yapmalıdır. Ancak bu suretle partimiz gerçekten örgütlü şekilde gelişebilir. Aksi takdirde kişisel yönetime yol açılmış olur ve bu da lüzumsuz tartışmalara yol açar. Kanaatimce, yeni dönemde partimizin önemle üzerinde durması lazım gelen, sadece teşkilatımızı genişletmek değil, mevcut teşkilatımızı güçlendirmek, bilinçlendirmek, sosyalist militanlar haline getirmektir. Bilim ve Araştırma Kurulu çalışmalarını sürdürmek, teorik bilgi ile teşkilattan gelen tecrübeleri birleştirmek, partinin teşkilatlanma hareketini daha sağlam ve güçlü hale getirmek şarttır.

Ant, Sayı 99, Kasım 1968